

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

»ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК« излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Преплата се шаље уредништву у Београду »Краљев трг« до Управе града Београда, а унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: селима, које улазе у састав општине а која је већ претплаћена, чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 16, полугодишње 8 динара. Жанدارмима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну ови се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви »Полицијског Гласника« не продају се. Рукписи не враћају се.

ЧОВЕК КАО ЗЛОЧИНАЦ

од М. П. Јовановића.

(СВРШЕТАК)

Код људи има читав низ лобањних аномалија, којима је узрок у исхрани за време детињства. То се да најлепше види где је случај узаног слепоочног дела, који је, по *Вирхову*, врло честа аномалија нижих раса. Он узима ову аномалију за парцијелну, слепоочну ситноглавост, која смета мозгу у слепоочним деловима, те може бити један од узрока да психички живот народа остане у извесним границама, које у васпитању као да не може да пређе. По *Ранке*-у, јасно изражена слепоочна узаност наступа и у деце виших раса, кад се материја која лобању чини стане у болести сасушивати, услед чега јој је слабији унутрашњи притисак на тврду мождану опону, а то бива кад нестане крвне и сочне масе, болест, коју зовемо атрофијом. »Дакле, вели *Ранке*, узрок слепоочној узаности имамо у поремећајима исхране у добу детињства или још код плода у материној утроби. Он је, посматрајући лобање вајкадањих баварских сељака, налазио необично често ову аномалију у тог света. Више од $\frac{1}{4}$ испитаних лобања показиваху у слепоочним деловима поремећаје, које, по *Вирхову*, значе слепоочну узаност. *Ранке* тврди, да је најчешћи узрок за постанак ове поремећености у исхрани, због чега је и смртност велика код деце, особито ако нису храњена природним путем, млеком материним. »Сад знамо, вели он даље, да тај узрок, који тако јако пење смртност код деце, мора веома да уди и развоју лобање и мозга, па с тим и умном образовању индивидуе«. Но и кад се изађе из доба детињства, недовољно храњење и оскудица као да морају произвести закржљалост лобање, па и психичког централног органа. То потврђује *Ранке* својим посматрањем лобања старих Бавараца, поредећи при том лобање планинаца са лобањама становника долина. Од 1000 лобања планинаца, било је 829 брахицефала, (ширих но дужих, краткоглавих), а само 171 далихоцефала (дужих но ширих, дугоглавих). Висови планински центар су, вели он, брахицефалије (широкоглавости или краткоглавости); код брђана су јаче погодбе за ширење, а код сировника по долинама за дужење лобање. »Ова посматрања, вели *Ранке*, казују, да је утицај прилика, у којима један народ живи и којима је трајно изложен, доказан и за формацију лобање његове. Крој лобање није дакле зависан само од порекла, него и од спољних погодаба места становања.

А кад је овако ауторитативним судом утврђено, да формација лобање код људи јако зависи од прилика исхране у добу детињства, нека се нико не чуди откуд у злочинаца на лобањи у толикој мери морфолошких аномалија. Једна од најчешћих и највише раширених аномалија услед прилика исхране јесте, као што се зна, рахитис, тз. енглеска болест. Она изазива читав низ одступања у кроју лобање, тако да поједини делови јој могу испасти груби и врло неправилни, а по *Вирхову* махом у бази лобањиној и на боковима јој бивају промене услед тога.

По подацима *Кетла* и др., рахитична деца не расту довољно у висину, а према ниском скелету види им се лобања несразмерно велика. Рахитична лобања одикује се већим пречником ширине, а још више јако напред испалим чеоним и те-

меним чворугама и озго заравњеним кровом, тако да добија четвртаст облик; позади пак махом се спушта скоро под правим углом. Швовне везе прерано се затворе и срасту, те излазе на видик разна кривљења у страну.

Ако, дакле, међу злочинцима имамо много њих с тешким аномалијама у формацији лобање и лица, узрок ће овима у многост бити тај, што злочинци највећим делом су из најсиромашнијих и најнижих друштвених кругова, из редова у којима се организам дечији најлошије храни баш у најранијој му младости. Велики део такве деце прерано са свим пропада само услед рђаве исхране, а од оних што остају пуно их је, на којима се још дуго познају трагови њихове беде на лобањи и осталоме скелету; па зар је њима због тих аномалија лобањних баш суђено да сви буду злочинци, зар су они природом баш за злочинце створени? Форма лобање зависи од исхране и начина живота, дакле од утицаја спољних, и по томе није ни у каквој нарочитој узрочној вези с развиконом садржине јој, с развиконом мозга, најмање пак у погледу на квалитативну вредност мозга. По спољашњој форми лобање немогуће је судити о психичкој, а најмање о моралној вредности личности.

* * *

Из свега досадањег излагања мора се извести закључак: да о каквој правој узрочној вези између формације лобање и моралности, између формације лобање и злочина не може бити озбиљна говора. Човек није злочинац што му је овака или онака лобања. Ако се, пак, у том случају баш докаже да је некога учинила злочинцем организација његове лобање, онда она није нешто физиолошко него у истини патолошко, појава стања болеснога; субјекат такве организације није обичан, нормалан, умом здрав човек, него умоболан, те и оно што је учинио није, у правом смислу, злочин, него радња једног умоболног, као што ни он није, с гледишта правног, злочинац него умоболник. За то и нема неке нарочите *Злочиначке Антропологије*, нема никаква оправдана основа на здраву смисла везивати ове две речи једно за друго, свет злочиначки нема и не показује никакав свој нарочити, злочиначки тип у антрополошком смислу те речи. Добро је и треба на злочинца применити методу антрополошког испитивања, проучавати га у погледу анатомском, физиолошком итд., али то још никако није нека засебна Антропологија, а теорија, која узима злочинца за атактички феномен, само је једна машта, припада области фантазије.

Представници казнено-правне науке, антропологије и судске медицине с пуно права су врло обазриви у примени довољно недоказаних закључака криминалне антропологије. Антрополошка и биолошка посматрања над злочинцима нису дала никакву основу, на којој би се могло подићи ново Казнено Право. Позитивна школа треба да је задовољна тиме што је протресла оне старинске погледе на злочинца и уздрмала свукоју застарелу и већ окамењену им позицију, па сву пажњу своју окренула посматрању злочинца самог, индивидуалности његовој, што је посматрачки и испитнички пошла више за злочинцем него за злочином, што је већу пажњу окренула оном који дело чини него делу самом. И то је њена огромна заслуга; у свему пак осталом, Криминална Антропологија, бар до сада, исте је судбе с некадашњом Френологијом. Велики рад *Ломброза* заслужан је да му се дивимо и хвалу одамо, и ако нису сви

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

његови резултати оправдани. Студујући аналитички индивидуалност злочиначку, нека се никад, вели Ломброзо, не пропусти да се добро мотри и тачан рачун води о свим соматичко-морфолошким карактерима дегенерисања. Само нека се, велимо ми, никако не гледа у њима битни, главни, *етиолошки* или узрочни моменат злочинога делања, криминалности.

Злочинац никако није продукат своје индивидуалне организације, а доказане аномалије на лобањи и други дегенерациони знаци на телу нису још никако доказ и за то, да њихов носилац мора бити злочинац. Треба престати бактати се око тога, да ли се злочиначки живот родитеља преноси и на потомство им. Сваког дана можемо се уверити, да то не бива ни с каквом неминовношћу. Тај факат, што је пуно злочинаца рођених опет од злочинаца, није још никакав доказ да је злочин неминовно наследан. У највише таквих случајева, потомци су само *васпитани, одгајени за живот злочиначки*; није се употребило никоје средство да се сузбије и уништи наклоност раније задобивена подражавањем, угледањем. Онде, пак, где је злочин у самој личности, индивидуалности тако иманентан да се ова у том погледу не да мењати, ту учињено зло долази из умоболности, ту, с правног гледишта посматрајући, нема ни злочина, па не може бити речи ни о злочинцу него о умоболнику.

Свеколико излагање казује, дакле, јасно, да злочин никако није феномен индивидуалан него **социјалан**, да је последица или појава друштвенога а не индивидуалнога живота. **У злочину треба гледати дегенерисање социјалнога организма, живота друштвенога, а не чисто личнога или индивидуалнога.** Да ли ће човек бити честит или злочинац, зависи у главnome доиста увек од околине и прилика у којима је. Ако су све прилике повољне по морално здравље, неће бити ни наклоности ка злочину; али има и друштвене средње, у којој је атмосфера искварена и која је препуна нездравих елемената, и ту наклоност ка злочину ураћа богатим плодом, ту се злочинци налажу једно на друго онако као што се чађ у дебелој кори хвата и налаже у димњаку. Вели се да је злочин резултат трију фактора који једновремено делају, фактора природе индивидуалне (антрополошке), соматичке и социјалне, али у истини сва та три узрока свде се на један, јер, кад се добро проуче фактори природе индивидуалне и соматичке, види се да су и они зависни од погодаба чисто социјалних. Антрополошке и соматичке одлике код злочинаца, као што смо видели, у највећој мери дошле су са свим и једино услед прилика у којима живе класе из којих су злочинци, тј. бивају утицајима и услед прилика оне околине из које су и у којој су злочинци. Злочинац носи на себи трагове или знаке изрођавања, који су честги и у нижих редова друштвених, из којих су злочинци махом, и које су знаке злочинци задобили и наследили, а по кадшто и у јачој мери на видик изнели, само услед погодаба социјалнога живота. Ко хоће злочина да се ослободи, мора да отклања социјалну невољу, зло друштвено у коме злочинци имају свој корен и из кога бујају и снагу добијају; у кривичне законе треба да унесе такне казне и така начин њихова извршења, да одговарају више индивидуалности злочинчевој него категоријама злочина.

Завршујући ова излагања, не можемо да се не вратимо ономе, чиме смо почели овај низ чланака. Треба, понављамо и овде, уздићи пренебрегнуто и запуштено васпитање, нарочито морално, уређењем *куће*, у којој би људи живели заиста као људи, и проширењем круга рада *школи*, у којој би се, на основама и у границама далеко ширим него што то данас бива, подложио принудном и државом озбиљно надзираваном васпитању сав подмладак, нарочито онај који нам изгледа да може остати пренебрегнут, а децу нижих редова друштвених што је могуће раније узимати из опасне околине у којој су, те им дати потребно домаће васпитање. На Казнено Право не треба гледати као на нешто чему је задатак да изложи само све категорије злочина, под које бисмо после шаблонски подводили поједине случајеве, изналазећи прописаним поступком злочинце, одређујући им законом у напред постављене казне и терајући их по том на робију, него треба обратити пажњу проучавању свих прилика у којима и због којих бивају злочинци, управо **како** човек постаје или бива злочинац, јер, као што смо већ довољно изнели, злочину није узрок у самоме злочинцу, у индивидуалности или личности његовој, као што

би то хтело досадање, традиционално нам учење и теорије и пракције казнено-правне, него су обоје, и злочин и злочинац, само последице другог далеко општијег узрока, који је у приликама социјалним. У кратко, предмет Казненог Права треба да буде — а најновија казнено-правна теорија на томе гледишту већ и стоји — проучавање злочинаца у највећој и далеко јачој мери него проучавање и шаблонско ређање самих злочина, *треба да нам изнесе и научно разјасни све како бива и постаје злочинац*. Сама личност злочинчева, његова индивидуалност, не даје нам за то објашњења и сви трудови да се њоме искључиво објасни постанак злочинаца остали су узалудни и ненаучни су, јер не показују никакву праву узрочну везу посматраних појава.

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

Од општинског писара г. Панте Милошевића из Рековца, добили смо једну судску општину ствар, са молбом, да му дамо објаснења. Радо се одазивамо оваким питањима, јер нам је то и била циљ, када смо у нашем листу отворили рубрику »Општински послови«. Мило нам је што су нас општински писари разумели, али опет сматрамо да је нужно напоменути им, да се при својим радовима у сваком даном случају осврћу на наше обрасце, које износимо у нашем листу, и да озбиљно и са највећом пажњом пазе на правилност граматичку у језику, јер услед тога се у редакцији дуго дангуби, а онда следствено и доцкан одговори у лист улазе, што све иде на штету постављеног нам задатка и циља.

Ствар је у овоме:

Н. Н. из Лоћике, оптужио је суду општине Н... Н. Н., тежака из Н., зато што му је исти пожео овас са његове њиве и однео.

Суд општине Н донео је овакву *пресуду*: Н. Н. тежак из Лоћике својом тужбом од 25 јуна 1898 године, тужио је овоме суду Н. Н. из Урсула, да му је пожео овас из његове њиве, и тражио је, да суд осуди Н. да му по процени плати оштету и да га по закону казни.

За доказ ове крађе позвао се на сведоке, који су као општ. часници чинили увиђај.

Тужени Н. одговорио је да ово дело није учинио, но је пожео овас из своје њиве а не из тужиоцеве. Друго нема шта у своју одбрану да наведе.

Испитани сведоци својим сведоцама тврде, да су били као одређени од стране суда на извиђају, да је дело извршено и да су трагом нашли код појате туженога овас, који је био пред његовим воловима. Исти сортирали и нашли да је један.

Разлог суда

Према тужби тужиоца Младена и према сведоцима сведока, тврди се, да је тужени ову крађу овса у њиви учинио и зато на основу § 391. крив. закона, суд Н.

Пресуђује:

Да се оптужени Н. Н. из Урсула за ову крађу осуди са десет дана затвора са радом и да однети овас по процени 10-50 динара плати тужиоцу, да му накнади плаћену таксу у 2 динара и на име трошка и дангубе 4 динара, и испитаним сведоцима по 2 динара на име дангубе.

21 јула 1899 год.

Бр. 272.

Писар.

Председ. суда.

Кметови.

На ову пресуду оптужени је изјавио жалбу полицијској надлежној власти, и срески начелник, по истој жалби, донео је овакво своје решење:

По размотрењу акта увидео сам да је радња ова неправилна по томе: што је суд требао ову ствар да расправи по закону о чувању пољских добара, с тога на основу § 15 и 16 полиц. уредбе повиштавам пресуду тога суда и враћам акта на даљи поступак.

Н...

Начелник срески.

По овим примедбама суд општине Н... од... Бр... учињеним на пресуду овога суда од... суд овај узео је овај предмет понова на разматрање и суђење и нашао је:

1., да ово дело није застарело. — § 396 последњи став крив. закона.

2., да је за суђење истога надлежан општ. суд. — § 4 полиц. уредбе.

3., да овде стоји дело крађе овса казнимо по чл. 1. у вези са чл. 5. закона о чувању пољских добара.

4., да је ово дело у времену када је учињено имао расправити сеоски кмет са два одборника по чл. 24 пом. закона. али кад то тада није учињено, то ће сада овај суд учинити.

5., да је тужени извршио крађу овса тужиочева стоје противу њега искази сведока и вештака, а и кмета, који су и иначе на своја звања заклети § 34 и 35 полиц. уредбе.

6., да се туженоме има одредити казна по чл. 5. закона о чувању пољских добара, а поред тога има се осудити, да тужиоцу накнади штету по процени. — чл. 7. истог закона а вештацима дневнице, — чл. 11. истог закона.

И са тих разлога, а са погледом на закон о таксама, као и чл. 3. и 4. закона о чувању пољских добара, суд општ. Н.

Пресуђује:

Да се тужени Н. за ову своју кривицу казни са два динара у корист касе овога суда, да плати тужиоцу 10.50 дин. у име накнаде штете, по процени вештака, и да му плати на име трошка и дангубе пет динара, даље вештацима и сведоцима по један динар дангубе и два динара таксе у таксеним маркама за ову пресуду.

Пресуду саопштити.

Пресуђено у суду општ. Н. 25 маја 1899 год. Бр. 272.

Писар.

Председник суда.

Кметови.

И на ову пресуду изјављена је жалба првостепеном суду и исти је донео овакво своје решење:

По жалби туженог расмотрио сам акта и пресуду па сам нашао: да пресуда није на закону основана, јер дело за које се оптужени тужи, није потрица, дакле није дело, које се суди по закону о чувању пољских имања, јер се по чл. 1. у вези са чл. 9. ист. закона, по овоме закону суде само потрице и штете учињене стоком туђом, а дело за које се тужени тужи спада у ред крађа, које се казне по казном закону.

Зато на основу чл. 26. закона о чувању пољских имања и § 20 и 20 а., грађ. поступка ништим горњу пресуду и препоручујем суду да по овим примедбама поступи.

Датум. Место.

Судија.

На питање ово ми одговарамо следеће: Слажемо се потпуно са примедбама првостепеног суда, да се ово дело не може судити по закону о чувању пољских имања, јер овде није извршена потрица са стоком, за какве иступе одређује казне закон о чувању пољских добара, који је прецизирао кривице учињене са стоком чл. 1. и 9. истог закона.

Дакле начелник ср. није правилно схватио стање ствари, када је општ. суд упутио на овај закон.

Даље неправилна је радња општ. суда у томе што се није тачно држао прописа чл. 5. закона о чувању пољских добара, где се јасно одређује како и кад има да се по истом пропису законском креће. Када се неко по овом пропису хоће да казни, онда значи, да је казну заслужио потром и ту одмах долази радња чувара пољака, који о томе треба да извести општ. суд по чл. 15. и 16. закона о чувању пољских имања, чији исказ је за одређивање казне меродаван и потпун доказ.

Када би био тај случај, онда се суди са казном, а за накнаду штете иде парница по пропису § 19 истог закона и за оваку парницу за разматрање надлежан је првостепени суд. Што се тиче кривичне одговорности, по нашем мишљењу надлежне су полициске власти.

Казна се одређује по чл. 5. истог закона.

Сада да кажемо и то, под који је пропис законски ово дело требало подвести.

По нашем мишљењу овде не стоји дело крађе, те да би се подвело под § 391. крив. закона, но стоји дело самовлашћа које се подводи под јасне прописе § 375. а. крив. закона, који у своме другом ставу јасно вели ово:

„Овако ће се поступати и са оним, који би приватно какво добро на горњи начин заузео, као и са оним, који туђу ливаду прекоси, њиву преоре, жито са туђе њиве или ма какав плод обори, покупи и т. подобно...”

Дакле овако је требало да се ово дело узме и онда неби било оваког сукоба.

Најзад ми смо ради и очекујемо пресудну реч наших правника, који су дужни да се старају о томе, да сваки рад наших власти иде у склад законски.

РВАЧ

ИЗ ХЕРБАРИЈУМА

Фр. Херитеса

Узалуд тражих у ботаници старога Пресла, узалуд у Челаковском аналитичном цвећу чешком, да бих одредио и дао научно име томе узорном цветку. Па и Примус Соботка не зна му латинског имена и бележи у својој симболици само: Биљку у околини рожновској у моравској, звану рвач, девојке јако милују... А када се та биљка нађе у крчми, ту се одмах затури рвање.

Мој примерак није баш из Рожнова, већ из суседна места; процватио је у сенастом Бескиду.

У путу, на који се кренусмо пре неколико година с двојицом пријатеља, сада познатим књижевницима, да заједнички походимо свети Кривањ (с одушевљењем у срцу, торбом на леђима и са неколико запрљаних банака у џепу), изненадисмо и становништво Макова узвишеном присутношћу својом. Не лажем када тврдим, да смо збиља учинили необичну сензацију. И пријатељ Н. сатирично примети тада, да ти добри људи имају зар неки предосећај о нашој будућој слави.

Могао бих овде навести неке особите примере свечаног расположења, које се на мах некако разлило по свему селу, искупивши се у најјаче таласе под кровом крчме Чивутина Мојсија. Поменућу само истеривање кокошију, прасади и јаради из сале, у којој се гости дочекују; свечано пресвлачење малих каљаваца, које затекосмо у адамској наготи; могао бих покушати, да се бар са неколико речи похвално изразим о овчевини, зготовљеној нама у част по најбољим предписима куварске вештине, коју нам на сто својеручно изнесе поштована госпођа Ревека не баш по јевропским правилима гарсонским а можда баш и са свим противно нашим претераним захтевима о чистоти, ама која је опет била сервирана обиљем пријатних осмејака гојазне Чивутке — ма се бојим, да се пријатељ Н., када ушчита ове просте редове, и сувише не узбуди и самим потсећањем на ону деликатну овчевину.

У село смо стигли пред вече. Сунце још озараваше врхове гора огњеним зрацима својим. Беше врло непријатно напустити посматрање те дивотне слике, па ићи у прљаву крчму, али умор, коме подлегасмо, довољно нас за то оправдава.

Од прилике на један час после тога седели смо за столом застрим трпезњак, који је негда, у далекој прошлости, био бео, а сада је у неколико лично на шарени персијски ћилим. Светлијаху се на њему елегантно испреплетане арабеске, на којима се јасно распознаваше видни траг људских руку, свакојака изгледа и величине: од судланице оног малишана у кошуљици, што ме једнако вуче за крај од капута, па све до дебелих прстију дражесне Венере у лицу крчмарице, која нас послуживаше. А слични орнаменти сијаху се и на пуним грудима ове даме, те повишаваху заносни чар њезин.

Нећу потанко описивати све пригоде наше онога вечера. По што однесоме беспрекорну овчевину, ми припалисмо цигарете, а у недостатку пива, обре се пред сваким од нас по чашица клековаче.

У то доба госпођа Ревека, која дослен тумараше тамо-амо, одлазаше у кујну и отуда се враћаше, децу навикиваше и на разне се начине занимаше — заседе стално на узвишеном месту иза келнераја, по коме беху поређане боце, чаше и пехари, а иза леђа њезиних помаљаше се великански суд, који по свој крчми шираше примамљиви ракијски мирис. Дебели прсти њезини, са још небрисаним, са свим уочљивим траговима наше овчевине, латише се креде и од тога часа изгледаше, да се сва душевна способност њена усредсредила на црној табли, ишараној тајанственим, сваком непосвећеном непојамним хијероглифима. Господин крчмар послуживаше сада сам поштоване госте, посвећујући нама странама видну, хвале достојну пажњу.

Брзо се сви нађосмо у поверљивом разговору, и посвећујући с наше стране пажњу свима занимљивим, по кашто и претераним назорима о свету наших другова за заједничким столом и ми опет њих изненађивасмо многим појавама јевропске цивилизације.

Поистиха поста забава тако хучна, да се поједини гласови не могаху распознавати, јер се сви сливаху на један и личаху на хук буре. Мало по мало, почеше се и предмети и људи у крчми сливати пред нашим очима у неку нејасну смесу — и истом тада паде нам на ум, да се отргнемо из тока забаве, те одлучно одбисмо крчмареву ласкаву понуду: да попијемо још по једну, како он збораше, чудотворну клековачу. И као што се види из онога, што мало час рекосмо, збиља смо већ подлегали необичном, чудотворном дејству њеном.

Прилегосмо у самој крчми, чија половина помоћу два снопа сламе беше промењена у ложницу. С торбом под главом и побрканим мислима у глави бесмо поспали у непосредној близини с домаћим псом и у зазорном суседству неке сеоске лепотице, која убаве форме свога једрог тела беше немарно положила по целој дужини дрвене клупе.

Шта је било даље, не знам.

Први тренуци, у којима ми се свест враћаше, бијаху испуњени неодређеним представама о удаљеној бури, која се све јаче примицаше.

»Имате седам сатлика!«

»Шест!«

»Седам!«

»Шест, Чивутине!«

»Седам, кад вам кажем!«

И оштри говор пређе сада у гласну зађевицу. На једној страни Чивутин, на другој неколико сасвим пијаних бедника. Седам! — Шест! — —

У том упаде у крчму жена. Власи пуштене а очи плачне.

»Ваш добро што дођосте«, кличе Чивутин, »имате красна мужа!

Једна од уздигнутих песница спусти се, глава паде на груди; он стајаше као грешник, који се каје.

»Хајде кући, дошла сам по тебе«, рече жена пришавши му доста мирно.

Он учини покрет, као да хтеде поћи за њом; али се у том заори крчмом гласан смех, из кога се јасно издвајаше глас Чивутинов.

»Језоф је послушан, нема збора«, примети неко заједљиво.

»Шта — батине га неће минути!« додаде други. И осу се грохотан смех.

»Та да вам докажем — —«

»Не, не, Језофе, ти само ћути —« мољаше га жена.

»Ваш да им докажем — Мојсије, донеси још једну, хоћемо још да пијемо.

»Хајде, човече, к'о Бога те молим — —«

»Отиште је снажно од себе; рука му оста према њој уздигнута, песница се стеже а мишићи на лицу заиграше.

»Нећу да идем — мичи од мене —«

»А ја велим ићи ћеш! И сви ћете ићи!« Поред жене обре се на једном снажан човек, широких плећа, горостас; с претњом окрете се гомили.

»Рвџач!« кличе Чивутин и нађе за добро, да се сакрије за келнерај.

Наста тајац; али мало за тим диже се граја, јаче но пре. »Шта, зар ти да нам заповедаш!« — Напоље — напоље — И зађевица пређе у дело.

Рвџач стаде до врата, докопа Језофа и — за мало, па се цело напоито друштво нађе на улици.

И опет наста тишина. И жена хтеде сада отићи. Рвџач јој се склони с пута. Уставивши се на вратима, дрхтавим гласом дозиваше мужа: »Језофе, Језофе —«

Не доби одговора.

»Човече — човече — —«

У томе тренутку као муња прискочи јој рвџач, да на своје груди дочека камен, који је правце летео њој на главу. Ударац потмуло одјекну и рвџач се сруши на земљу.

Жена с вриском паде крај рањенога. Подиже му тело и

усправи бледу главу. »Није он твој убијца — није — није он — чујеш —« нарицаше очајно.

»Михаило — разбери се — почуј — —«

Ни речи одговора.

»Михаило — живога ти Бога — Михаило —«

Рањени отвараше по мало очи. »Тај ударац није смртносан, не бој се. Оно онда беше за ме горе, сећаш ли се — —«

»Не помињи прошлост, ако Бога знаш, не помињи —«

»И знаш га — онда — —« говораше све живље, што је више к себи долазио, »када ми рече: одлази —«

»Михаило, не помињи — —«

И његово блеђано лице добијаше по мало боју.

»И други ти бијаше срце освојио — па и у будуће биће ти мио и драг — — али овај тренутак припада мени — —«. На уснама његовим указа се осмех а глава му утону у прса њезина.

И како ту лежаше снажан онај човек насмејана лица и ведро чела, на рукама плачне жене, тихо и предано као дете, нико не би ни слутио, шта се мало час збило и нико не би рекао, да је то — рвџач.

С чешког.

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА

с руског Јефта Угричић

30

Раскољников постоја мало, размисли се мало и пође десно, тротоаром. Кад је прешао тржиште, он зађе у споредну улицу...

Он је и пређе често пролазио овом кратком улицом, што се савијала на колена и водила са тржишта у Садовују.*)

У последње време њега је, шта више, вукло да лута по свима овим местима, кадгод му је било тешко, »да би му још горе било«. А сад је овамо зашао ни о чему не мислећи.

Овде је велика кућа пуна пивница и осталих гостионица; из њих су сваког часа истрчавале женске, одевене као код своје куће — гологлаве и само у лаким хаљинама. На два-три места су се на тротоару скупљале у гомили, нарочито на уласцима приземних просторија, куда се по двојим степеницама могло спустити у разна веома весела забавишта. Из једног од ових орила се, у овај мах, ларма и галама по целој улици, ударала гитара, певале се песме и ишло веома весело. Велика гомила женскиња згрнула се на уласку; остали су седели на степеницама, други на тротоару, трећи опет стајали и разговарали се. Поред њих, тетурало је по калдрми пијан војник са цигаретом, гласно псујући; изгледало је, као да је хтео некуда ући, али као да је заборавио куда. Неки одрпанко свађао се с другим одрпанком, а неко се, опет, трештен пијан ваљао по улици.

Раскољников застаде код оне велике гомиле женскиња. Оне су се разговарале промуклим гласовима; све су биле у циданим хаљинама, у ципелама од јареће коже и гологлаве. Некима је било преко четрдесет, али их је било и од седамнаест година; ну готово све с модрим колутима испод очију.

Њега је нешто занимало певање и цела та галама, тамо доле... Отуда се чуло, како је неко, усред кикота и цике, уз претанки валзет разуздане песме и уз гитару, бесно одигравао, ударајући потпетицама такт. Раскољников је пажљиво, суморно и замишљено слушао, нагнувши се на улазак и радознано загледајући с тротоара у ходник.

Раскољникову се страшно прохтело, да чује шта певају, као да му је то сада баш и било главно.

»Да ли да свратим? помисли он: »Кикоћу се! Пијани су. А како би биле, да се и ја напијем?«

— Зар нећете да свратите, драги господине? запита једна од жена доста јасним и још не сасвим промуклим гласом. Била је млада, па, шта више, није била ни ружна — једина из целе гомиле.

— Гле, како је лепа! одговори он, исправивши се и погледавши је.

Она се осмехну; комплимент јој се веома допао.

*) Бртна улица.

— Па и ви сте врло лепо! рече она.
— Како бедно изгледате! примети друга у басу: — као да су вас из болнице отпустили!

Раскољников пође даље.

— Чујте, господине! викну за њим девојка.

— Шта је?

Она се збуни.

— Ја бих, драги господине, с вама увек волела бити у друштву, а ето сад како пред вама не могу да се приберем. Дајте ми, пријатни кавалеру, шест копејака да попијем штогод.

Раскољников извади колико је захватио: три петака.

— Ах, како је господин добар.

— Како се зовеш?

— Питајте само за Дукљиду.

— Ама, какав је то посао! примети наједанпут једна из гомиле, вртећи главом на Дукљиду. — То већ не могу да разумем, како се може тако просити! Ја бих, чини ми се, од самога стида пропала у земљу...

Раскољников погледа радознано на ову. То је била богињава девојка од тридесет година, пуна модрица, са отеченом горњом усном. Она је говорила и осуђивала мирно и озбиљно.

„Где сам ја оно“, помисли Раскољников, идући даље, — „где сам оно читао, како онај, што је осуђен на смрт, пред саму смрт говори или мисли, да је, ако би морао живети негде на висини, на стени, и на тако узаној месту, на коме би могле да стану само две ного његове, а унаоколо да је бездан, море, вечни мрак, вечита самоћа и непрестана бура, — па да пробави тако, стојећи на простору од једнога аршина, цео живот, хиљаду година, вечност читаву, — боље и тако живети, него сад одмах умрети! Само да се живи, живи и живи! Живети ма како, — само да се живи!... Каква истина! Господе, каква истина!... Гад је човек!... А гад је и онај, који га због тога гадом назива“, додаде после кратког времена.

Зађе у другу улицу: „А! Кристална палата!“ Мало пре је и Разумихин говорио о „Кристалној палати!“ Само, шта сам ја оно хтео? Ах, знам, хтео сам да читам!... Зосимов рече, да је читао у новинама...”

— Има ли новина? упита, улазећи у веома пространо, на чак и чисто гостионишко одељење, које се састојало из неколико, у осталом прилично празних соба. Два-три госта су пила чај, а у једној удаљеној соби седело је друштво, њих четворица и пили шампањца. Раскољникову се учини, да је међу њима и Замјетов. У осталом, из далека није било могуће добро разазнати.

„Па ако је!“ помисли он.

— Заповедате ли ракије? упита послужитељ.

— Донеси чаја. И донеси ми новина, старих, тако за последњих пет дана, па ћу ти дати на ракију.

— Разумем! Ево данашњих. Желите ли и ракије?

Донесоме се старе новине и чај. Раскољников се намести и стаде тражити: „Излер — Излер — Ацтеки — Ацтеки — Излер — Бартола — Масимо — Ацтеки — Излер... пих, до ђавола! а, ево ситне белешке: пала са степеница — један пијан грађанин сагорео од ракије — пожар на песку — пожар на Петроградској страни — још један пожар на Петроградској страни — опет пожар на Петроградској страни — Излер — Излер — Излер — Масимо... А, ево...”

Најзад је нашао, што је тражио, и поче читати; редови су му играли пред очима, али је он ипак довршио цео „извештај“, и жудно стаде тражити у новијим бројевима последње вести. Руке су му дрхтале, од грчевитог нестрпљења преврћући листове. Наједанпут неко седе покрај њега, за његово сто. Он баца поглед — Замјетов, исти онај Замјетов и у истом облику, с прстењем, с ланцима, са раздјелком у црној, коврцастој и напомаћеној коси, у кицошком прелуку и у нешто изношеном капуту и старом рубљу. Био је весео, бар се врло весело и добродушно смешкао. Његово црнпурасто лице мало се зажарило од испијеног шампањера.

— Шта! Ви овде? поче он неодлучно и таким тоном, као да је с њиме од вајкада познат; а мени је још јуче говорио Разумихин, да још непрестано нисте при чистој свести. Чудновато! Та и ја сам био код вас...

Раскољников је знао, да ће овај прићи. Он остави новине, па се окрете Замјетову. На уснама му је лебдео осмејак,

а некакво ново раздражено нестрпљење провиривало је кроз тај осмејак.

— Знам ја, да сте били, одговори, — чуо сам. Чарапу сте тражили... А знате ли, да Разумихин лудује за вама, каже, да сте с њиме одлазили Лавизи Ивановној... та оној, за коју сте заузимали онда и поручнику Баругу намигивали, а он све није разумео, сећате ли се? Е, како није могао да разуме — тако јасну ствар... а?

— Ах, какав је он кавгаџија!

(Наставиће се).

БЕРЛИНСКЕ ПРОПАЛИЦЕ, ЛОПОВИ И ВАРАЛИЦЕ

„У Берлину нема лопова и разбојника по занату,“ рекао је један врло искусан берлински полицајац, и заиста те речи врло тачно обележавају берлинске преступе и злочине. У Берлину се врло ретко дешава убиство с предумишљајем, и то у циљу похаре; убиства се при похарама дешавају већином само онда, ако лопова неко ухвати на делу, па овај нема никаквог другог излаза, већ да пређе преко мртвог тела онога, који га је ухватио. Па и то се врло ретко дешава, јер то чине само они лопови, који су били дотле више пута осуђени, па за то у таквим случајевима не презају ни од чега. Већина се лопова плаши од крви, и за то су врло ретко у Берлину умешани лопови при убиствима. Мржња, завист, љубомора освета љутња, сумњичење — то су највећим делом узроци убиства. Тога ради и има у Берлину много мање убиства, но у другим провинцијама и земљама. Тако се рачуна једне године, да је на Берлин дошло 0·02, на немачку царевину 0·08, на Винтерберг 0·11, и на Баварску 0·12 процента убиства.

Берлин је у толико несрећан, што његов сјај заслепљује многе људе из свију царевинских провинција, те често долазе у масама у њега, и ту се задрже, тражећи ухљебија; али многи од њих не само што не могу да нађу рада, већ га и не знају и кад трбух захте своје, они су тада способни за свакојака прљава дела. Тако н. пр. дође млад какав човек у Берлин, покушава све да нађе занимања; дању прелистава све новине и тражи у њима расписане стечаје за разна места, па трчи по Берлину као без душе, а у вече дође у стан, без икаква успеха: како нема много новаца то одлази у собе, где су јевтинији кревети, и где има много разног света; у вече иде и у кафанице да утоли глад и жеђ, па се на оба та места упознаје с људима, који су већ скренули с правога пута. Њихове речи почне он по мало и више слушати те оне почну добивати његово допадање; али он се још један пут упише да нађе занимања, но — узалуд! Огорчен тога ради тражи чешће друштво у пијаначким подрумима, и најзад се скрха свако његово одупирање од чињења рђавих дела: у једном ће се магацину извршити крађа робе, он треба да помогне, те да крадену робу склања на страну, та то је бар безопасно предузеће, а награда се обећава масна, и — он загази! Тиме престаје он за свагда бити члан људскога друштва; јер ако не буде ухваћен при првом покушају, њему се допада тако сразмерно лака зарада, те упада све више и више у лоповско друштво, а ускоро „авансује“ од помоћника за саучесника — јер и ту има „каријере“ — а после дужег или краћег времена упознаје се он и са полицијом. Ако пак буде ухваћен при првом покушају, бива готово исти резултат, јер баш и ако хоће да се окрене на прави пут, он носи на себи већ једну велику лагу, а осим тога дошавши у затвор — кога често зову „великом школом за злочинце“ — ту стиче познанство са старијим и искуснијим злочинцима, сазнаје за њихова лукавства и вештине, те често скује план за злочин још с оне стране браве, а кад буде пуштен на слободу, он га и изврши.

Ми смо овде навели само један пример такве врсте, али није само увек нужа и невоља узрок оваквим корацима, већ често и лакомисленост и жудња за лепим животом, често и то, да би се човек сранио у трошењу са каквим својим познаником, често и која згодна прилика, или најпосле урођена нагон за чињењем зла, који се отхрањује рђавом лектиром и покушајима свега и свачега, јер је берлинска младеж створена за све. Отуда све долази, да је веома велики број злочиначке младежи у Берлину.

Лопови се деле у Берлину на две класе, на лопове по случају и на лопове из навике. Ови су последњи најопаснији берлински елемент, који задаје много страха имућним берлинцима, а и много посла полицији, посла који је полицијцима најтежи. За ове лопове, које зову у Берлину „schwere Jungen“, нема никакве тачне, никакве препреке — за тренут они отворе најбоље начињену браву, расецкају врата, разбијају прозоре, а кад је у изгледу какав врло добар плен, онда проваљују и зидове и патосе; баш је скоро био један случај у Фридриховој улици, да је злочинац провалио из подрума патос, па ушао у једну јувелирску радњу. Само кад се он налази у простору, где се има шта дићи, онда браве лако попуштају, или од калауза или од турпија и других справа. Често ти лопови, који се баве опасним крађама, иду на браварски занат, да би се усавршили у свом „послу“. Кад су намерили да учине какву повећу крађу, они онда понесу собом „помоћни материјал“, који се састоји из мношине калауза — обично тридесет до педесет — даље турпија, великих и малих бургија, чекића, игала, терпетинског фластера, неколико свећица са палидрвцима и многих других справа; а у једном цепену носе и бурмута, који сипају, по потреби, у очи онеме, који би их затекао у „послу“; но каткад носе собом и нож, а ретко кад револвер.

За извршење какве повеће похаре удружује се обично повише лопова и злочинаца, и они се својевољно потчињују власти најискуснијег међу њима. Увек се пре таквих похара сви суделовачи добро упознају са местом, које су изабрали као најбоље за похару; даље се упознају са навикама оних, које желе да похарају, а тако исто и са навикама њихових слугу; осим тога имају у виду и потребу бегства и т. д. Да; би све то могли што тачније испитати, они се облаче у најразноврснија одела, па онда дође један од њих да види, да се случајно не издаје тај под кирију; други дође као радник, те прегледа олукe за гас; или звони каква жена, и жели да говори са кућном газдарицом, па је или нешто пита, или је моли за милостињу; или долази човек какав са пакетом за господина, но случајно се нађе, да је адреса погрешна; или на кујнска врата закуца какав торбар и започиње разговор са куварицом; или долази разносач угља, и пита, да ли је ту поручен угаљ, па кад му кажу да није, а он онда моли да му допусте да се мало одмори, па ту, као и сви његови горди другови, најпажљивије посматра сваки кутак и све што би могло имати важности за похару. Често се дешава, да један лопов утврди љубавне везе са слушкињом у тој кући, или се склапа пријатељство са целом послугом; понекад је један од другова и слуга у кући, која треба да буде похарана.

Кад је све припремљено за дело, онда се прилази његовом извршењу, и то највише под окриљем ноћи; при том се увек пази, да се на улазак у кућу не улази силом, већ се један од улазника увуче за рана у кућу, и сакрије се негде, па се у уговорен час извуче из свога легла и украденим кључем отвара улаз својим друговима. За тим се постављају страже, и то прво на улици, па у ходнику и на степеницама; оне очекују само на уговорене знаке, који су обично тихо звиждање, или која реч, који узвик.

Кад лопов уђе у стан, он одмах слуша, да га није ко приметио, па кад тога нема, он се ослободи и почиње тражење ствари од вредности по већ удешеном плану; ту они разликују ствари од обичне вредности, и ствари од велике вредности, и од њих лопов одваја за себе само ове последње. Како се добро разумеју лопови у тој деоби ствари, може се видети из овога примера. У Берлину је становао на тако званој Париској пијаци некакав богат трговац, и једног јутра примети он, да је преко ноћ покраден, да му је нестало свега сребрног посуђа, сем два тешка, масивна сребрна прстена за салвете, које је он добио на поклон од једног свог пријатеља приликом некакве породичне светковине. Покраденоме би чудновато, како да лопов заборави да понесе та два прстена, кад су они били од масивног сребра, те оде к јувелиру, и замоли га, да вештачки испита, да ли су ти прстенови заиста од сребра; на опште чуђење свију, јувелир изјави, да ти масивни прстенови нису од сребра, већ од аленида, и да су само јако посребрени. Поклонодавац се сигурно страшно љутио, што лопов није украо и његов поклон.

Ако су поједине ствари незгодне за ношење, лопов их разбија и узима само најскупоценије делове. Лопови највише воле кад нађу готов новац у металу или банкнотама, али не стиде се баш ни хартија од вредности, само ако их није тешко продати. С коликом дрскошћу располажу лопови у таквим случајевима, може се видети из тога, што улазе чак и у спаваће собе, где има становника, те се машају и дижу кесе, сатове, прстење и т. д. Али у колико су тада дрски, кад их нико не узнемирује, у толико су више плашљиви, кад их ко изненада затекне на делу. Тако пре неколико година уђе један лопов у стан једног лекара, па је већ ушао био пажљиво у лекареву собу за рад, но тада се нађе баш према једном људском скелету, те се толико уплаши, да је добио епилептичне грчеве. Већ дубоко у ноћ дође кући лекар, и пађе лопова у таквом стању на патосу, те га предаде полицији.

* * *

Можемо сада видети, како прича о својим делима један лопов, који је познат у берлинском лоповском свету под именом „Матроз Албер“, и који је био врло много пута кажњаван за своја недела. Он је изнео своја сећања и успомене у једној књизи, којој је наслов „Из мрачног живота, успомене једног злочинца“. Не можемо да пропустимо, а да не изнесемо прво увод из његових мемоара:

„Кад погледам за последњих осамнаест година у назад, које сам проживео, видим за собом све мени равне мрачне егзистенце; све ми оне излазе пред очи — ти стари моји друзи. Многи су већ и умрли, али њихов помен живи међу нама, када се у своме кругу сетимо њихових дела. Нека им је лака хладна земља! Видим баш сада у духу онога старца са сребрном косом; — како смо сви нетремице гледали у њега и слушали његове поуке, које је он црпео из својих доживљаја, из свога искуства! Видим своје другове, који су ме пратили на мрачноме путу, — данас у радости и у весељу, сутра опет заједно с оне стране тешкога катанца. С њима сам у друштву пробао сваку радост, а и трпео сваку муку и невољу. Ако нам је посао пошао за руком, тада смо се уз најбоља вина забављали у орфеуму или Villa nova, а ако нас је потерао „малер“, тада смо опет задовољно у подрумчићима пили своју кафу или пиво, као и тамо вино. На пољу је могла падати киша, могла је сипати вејавица, нама је увек било угодно и топло поред наших драгана у кафаницама. Како се лепо забављало у тим нашим локалима! Једино, што нас је могло прекинути у нашем слатком задовољству и вераду, био је по који „Grüner“ (тако су се звали стринци, који би случајно запали у те локале). Но и кад би такав странац засео да се забавља, он би ускоро увидео, да то није друштво за њега, те би отишао и никад се не би враћао... Хе, али тада је и било друкчије него данас, тада смо ми били са свим у тесном пријатељству један с другим. Нисмо за марку, две продавали свога друга „грајферима“ (полицијцима), већ смо били безгранично поверљиви један према другоме. У критичним тренуцима помагали смо један другога на све могуће начине, па и новчано. Наш је тада ланац био чврст, и тешко онеме, ко би се показао мало неверан — тај није могао побећи од наше освете! Ето, тако ми се ређају слике из прошлости — лепе и ружне! Свакоме младићу и дечаку, коме дођу до руку ови моји редци, морам да узвикнем озбиљну опомену: Чувајте се, да не учините први корак ка злу! Тешко томе, ко га учини!“

Као и многи његови другови, тако је и „Матроз Алберт“ отишао због љубави на странпутицу. У својој петнаестој години био је добровољац у француско-пруском рату, а у седамнаестој години био је помоћник у једној трговини берлинској, и тада обнови неко старо пријатељство из детињства с једном девојком, па да би јој могао набавити лепу тоалету, он скрене с правога пута. Његова недела изиђу на видело, ухвате га, казне, и даду му прилике да се први пут упозна с другим злочинцима, и од тада никада не остави странпутицу, којом је тако рано пошао.

Ево како он прича о своме првом учествовању у крађи: „На углу Александринске и кирасирске улице била је једна послатичарница. Пошто су лепо разгледане све околности и предвиђене све могуће евентуалности, рад би подељен међу нама. Кад смо се добро припремили одемо на место, где је

требало да се изврши похара. Требало је пробити радњу, узети новац, који се тамо налазио у каси, а по могућности понети собом и робе. На првом спрату, где је била радња, није нико станао, али је ипак у непосредној близини био један приватан стан. — Између 12 и 1 сата требало је да се уђе у кућу, пошто се удешеним кључем отвори капија. Све је ишло по жељи. Ја сам имао да будем пред вратима тога приватнога стана, да бих могао пазити ако ко наиђе, те да у том случају известим своје другове о томе. Пре но што су Дик и Нес (тако се зваху моји другови) пришли послу, Нес донесе много дрва, и метне их пред врата, где сам ја чувао стражу, да би онемогућио брз излазак из куће.

Док сам се ја строго придржавао издатих ми наредба, Дик и Нес одоше на посао. Прво што сам чуо на стражи било је неко крхање, што је дошло отуда, што су Дик и Нес прекрхали дебелу гвоздену пречагу, која је била преко целих врата, па су је полако спустили на земљу. За тим се све ућута, јер су обојица ослушкивали, да ко не иде. Пошто ништа не чуше, продужише посао с великом обазривошћу. Сад је било на реду да провале двоја врата. Пошто су учинили све припреме, да скрхају прва гвоздена врата, они ме упиташе, да ли је све мирно. Пошто им ја одговорих да јесте, један ми од њих довикну, да се ни од чега не уплашим, и одмах се за тим чу страшан тресак, као да су пале какве степенице. Ја се на коленима приближих вратима онога стана, и, на моје велико чудо, тамо беше све мирно. Кад сам им то јавио, они ми заповедише, да останем код њих. Тада видех, да су тешка гвоздена врата била срушена. Друга се врата нису морала рушити, јер су била дрвена, те је само изрезан пролаз кроз њих. И тако је за неких десет минута пролаз у ђућан био потпуно слободан. Ја сам морао остати напољу, да пазим и напољу и унутра.

Оба моја пријатеља продужише рад, а ја с узбуђеним срцем остадох да чувам стражу. Све је ишло срећно. Дик се ускоро вратио са плеханом кутијом, у којој је била каса ручна и друге ствари од вредности, остави их код мене, па се врати опет Несу. И не прође десет до петнаест минута, кад се вратише обојица и рекоше ми, да је ствар свршена. Уз то су се били решили, да не носе собом и робу, јер би тако могла пасти лако сумња на њих.

Увисмо касу у једну мараму, метнусмо и она друга два пакета под мишке, и са свим мирно изађосмо на улицу. Ту ме похвалише другови због толике велике куражи, и рекоше ми, да ћу временом моћи постати добар саучесник. — „Посао“ је те вечери добро испало, јер, пошто смо дали помоћницима награду, пало је на сваког од нас тројице по 1460 марака. Већ сам био задобио више мирноће, и тада морадох признати, да ми је страх и лупање срца за онако кратко време добро плаћено. Тада сам увидео, да се ту са нешто више решимости и храбрости може далеко дотерати!“ — —

(Наставиће се).

ИЗ СУДСКЕ МЕДИЦИНЕ

(НАСТАВАК)

18. Пример

Смрт услед хлороформа. Да ли је кривица лекарева? 14. новембра 18. умро је у соби лекара д-ра В. некакав Хорн, кога је исти лекар хлороформисао; д-р В. је уз припомоћ својих асистената д-ранда К. и С. имао да изврши ампутацију Хорновог левог кажипрста, и тога ради морао га је хлороформисати. Доцније је секциран леш умрлог Хорна.

При хлороформисању седео је Хорн поред једног стола, и д-р К. га је хлороформисао уштрцавањем хлороформа; за то је време д-р С. посматрао пулс на десној руци, а д-р В. је држао леву руку. Хаљине су на болеснику биле по пропису раскопчане. После извесног времена дође болесник у стадијум надражаја, подиже се, стаде се смејати, али за тим је уз припомоћ асистената био положен на земљу, докле се не би умирио, да би био способан за операцију, и би му подметнут јастук под главу. Хлороформ му више није уштрцаван, пулс му је пак још посматрао д-р С., и баш је требало да почне

операција, кад болесник тешко издахну, и би мртав. Прскање водом, извлачење језика, покушаји вештачког произвођења дисања, употреба индукционог апарата — све то би без успеха, болесник је остао мртав.

Истим је хлороформом, којим је хлороформисан Хорн, баш непосредно пре њега, хлороформисан и неки Палке, такође у циљу операције; лекар и асистенти веле, да је за хлороформисање Палке-а употребљено неких 28, а за хлороформисање Хорна само 16 грама хлороформа, и њихов је исказ посве вероватан.

Хорн по свој прилици није навикавао био своје тело на спиритуозна пића, а Палке је напротив био пијанац.

16. је новембра извршено сецирање тела Хорновог, и оно је било скроз и скроз негативног резултата. Хемијска је анализа такође била без резултата, и није нађено ништа, по чему би се закључило, да је услед неких промена у органима наступила смрт.

То је морало одвести лекаре на мисао, да је ту био јак уплив тренутног слабљења нервног система; и кад је познато, да је Хорн умро у хлороформној наркози, онда су лекари морали логично закључити, да је овде био узрок смрти велико дејство хлороформа, јер хлороформ убија или асфиксијом, од које у овом случају није било ни трага, или слабљењем централног нервног система (респирационих и циркулационих центара), које се постизава мешањем хлороформа са крвљу. Дакле овај је други случај био код Хорна, и за њега говори и негативни резултат секције. Разлог није био познат, за што је хлороформ утицао убиствено у овом случају.

У сваком случају, и то морамо овде да истакнемо, нема никаквог разлога, да лекари при употреби хлороформа смањују дозу. Употреба хлороформа у овом случају била је потпуно тачна према правилима лекарске вештине. Познато је да несрећних случајева има баш и код тако правилних употреба средстава. У таквим је случајевима бивао узрок смрти често недостатак препарата. Па баш и у том погледу није било кривице од стране лекара у овоме случају, јер је хемијско испитивање хлороформа, којим је Хорн хлороформисан, огласило тај хлороформ као потпуно нормалан хемијски.

Најпосле се тражило да се нађу какве индивидуалности код Хорна, које би могле евентуално бити узрок смрти, али ни њих није било.

Тако је остао овај случај непотпуно расветљен, и лекарски је извештај овако гласио:

- 1) Смрт је наступила код Хорна услед хлороформа у хлороформној наркози.
- 2) Хлороформ је сам био нормалан препарат.
- 3) Извршење хлороформисања било је потпуно тачно према прописима лекарске вештине.
- 4) Секцијом се нису могле наћи никакве индивидуалности, које би могле бити узрок несрећном исходу хлороформне наркозе у овом случају.

Лекари, дакле, нису били криви.

Д. В. Б.

(Наставиће се).

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Разбојничка дружина

Ноћу између 21. и 22. маја ове године, извршено је разбојништво над Јевремом Бранковићем из Пакала*); разбојници су га угрејаним веригама пекли и на гај начин изнудили му 420 динара, сву готовину, коју је овај у кући имао, а сем тога сат, и још неке ствари; даље, ноћу између 4. и 5. августа тек. год. исти разбојници опет нападну на кућу истог Јеврема и на исти начин узму му 120 динара те исте ноћи, по свршеном „послу“ код Јеврема оду у кућу код Милице удове Михаиловића из Стубла, и пошто су је усиданим веригама пекли, изнуде јој 40 динара, суму коју је ова имала, и коју је сачувала за своју сарану.

*) Ово ће јамачно бити дружина хајдука Илије Јовичића, чију смо слику донели у прош. броју на стр. 344, али то средски начелник у свом опису не помиње.

Ноћу пак између 8. и 9. октобра ове год., извршили су разбојништво над Николом Мирковићем, трг. из Причевића и од њега узели и однели 4205 динара у новцу, две пушке магацинке, три револвера и један сребрни сат.

Заузимањем власти среза ваљевског, похватани су разбојници ови што се у горњој слици изnose и то: 1. Ђорђе Шарковић - Јеровић из Бачеваца; 2. Рајко Ђорђевић из Причевића; 3. Танасије Ранковић из Пакаља; 4. Данило Павловић из Равања; 5. Степан Крајиновић из Причевића; 6. Ђорђе Савић из Бачеваца; 7. Гаврило Савић из Бачеваца; 8. Сава Томашевић из Дубравчића у Турској; 9. Јован Мијанац из Избичине у Херцеговини; и 10. Јован Марић из Пјеваља у Турској.

Ови су разбојници сем двојице млади људи и она горња дела потпуно признају.

Начелник среза ваљевског послао је ову слику уредништву нашега листа да је изнесе, и позива свакога, који би имао још шта да каже или да се жали на њих те да и по тим новим делима оконча ислеђење над овим зликовцима.

КО ЈЕ И ОТКУДА ЈЕ?

Још од 24. августа 1898. год., ово се лице налази у пожаревачкој окружној болници на посматрању, и до данас још му се није могла пронаћи фамилија. На питање ко је и одкуда је, одговарало је да се зове Драгутин — Драго - Милановић из Витанаца, у последње време опет вели да је из Клачевице. Толико само уме и зна да каже а даље, као на пр. из ког је среза и округа и од које је фамилије — не уме да каже. Начелство округа пожаревачког, актом од 1. окт. мес. под ЛБр. 1339., послало је ову фотографију уредништву „Полиц. Гласника“, да је у цели проналаска фамилије овог непознатог лица у листу донесе.

Моле се власти и грађанство ко буде по овој слици познао овога, да о томе извести и начелство окр. пожаревачког с позивом на горњу нумеру његову, и уредништву нашега листа.

ПОТ Е Р А.

Светислав Јајић, из Бивоља, ноћу између 20. и 21. прошлог месеца покрао је на опасан начин Мику Жикића, трговца

из Крушевца и побегао. Он има 16—17 год., стаса је омале-ног, у опште је црномањаст. Начелство округа крушевачког актом својим од 1. тек. мес. Бр. 11483., моли све полицијске власти, да Светислава у својим домањима потраже и у случају проналаска њему стражарно спроведу. Пронађени Светислав може се спровести и Управи града Београда с позивом на Бр. 27158.

Михаило Павловић, бив. слуга код Љубомира Милановића, земљоделца из села Винораче, среза беличког, окр. моравског, 24. пр. мес. побегао је од свога газде, пошто му је претходно покрао ове ствари: једну сукнену антерију, једне сукнене чакшире, једну кошуљу и једну ђачку торбицу. За побеглим Михаилом наређује се тражење. Пронађеног треба стражарно спровести начелству округа моравског с позивом на Бр. 12371., или Управи града Београда на Бр. 27179.

Љубомир, син Аврама Симића, општинског писара из Сикирице, који нема више од 17 год., решењем Ђупријског првостепеног суда од 6. фебруара тек. год. Бр. 1096., стављен је под суд у притвор због покушаја убиства. Љубомир је у бегству, па с тога поменути суд моли све полицијске власти, да га у својим домањима потраже и у случају проналаска њему стражарно спроведу. Акт Упр. гр. Београда Бр. 27178.

УХВАЋЕНИ

Станимир Ковачевић и Марко Нешовановић, одбегли осуђеници управе београдског казног завода, чије смо слике изнели у 43-ем броју нашега листа, ухваћени су 29. пр. мес., по истим, у селу Рогачи, округа рудничког.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Наша престоничка полиција имала је ових дана два виђена посетиоца из суседне нам Бугарске кнежевине: Г. Христифор Босмаџијев Управник града Софије и г. Христо Стефанов, инспектор бугар. министарства унутр. дела, допутовали су 27. пр. мес. по налогу свога министра да пруче устројство наше полиције.

Од стране наших меродавних личности ова су господа примљена тако, да ће им тај пријем — како нам они сами рекоше — остати у трајној усмени, ради сећања на сриску предусретљивост и гостопримство.

Наш министар унутрашњих дела г. Ђорђе Генчић, два пут их је примио врло љубазно и подуже с њима се разговарао о полицијској нашој установи и мерама за још боље њено напредовање.

Управник Града Београда г. Риста Бадемлић, неколико је дана провео са њима давајући им обавештења из свију закона и законских прописа наших по струци полицијској, разних министрових наређења и других корисних наредаба својих, које је он за време свога управниковања издавао у цели одржања реда и осигурања јавне безбедности. Провео их је кроз сва одељења Управе; показао им је све новине заведене.

Како су се господа заинтересовала и за „Полицијски Гласник“ и његово уређење, г. Управник их је провео и кроз уредништво и фотографски атеље нашега листа. Уредник, г. Димитријевић, показао им је и ту установу, за коју они рекоше, да је у много прилика учинила користи и психовој полицији у хватању обележених неваљалих људи. Намерни, да и сами покрену овакав лист, примили су сва упуства и формуле потребне око уређења албума и листа.

Оба господина провела су у нашој престоници 7—8 дана и одакле отпутовала за Беч, одакле ће се кроз 5—6 дана вратити непосредно вратити за Софију. Пред полазак изјавили су нашем уреднику, да собом носе поред многих корисних ствари за употребу у психовој полицијској служби, још и врло лепу и трајну усмену на нашу предусретљивост и гостопримство.

Неколико општ. писара тражили су од Уредника да им оно пошље све бројеве „Полицијског Гласника“ од почетка излажења, па ће они чим добију ове послати новац. На ово их уредништво извештава, да има још неколико комплета од прошлих година и то повезаних у фином повезу. Ко хоће да их има треба да пошље уредништву за 1897 г. 12, а за 1898, 20. динара. Од ове 1899. год. могу се добити сви досадашњи бројеви.